

Інтегровані курси природничої галузі для 5-6 класів «Пізнаємо природу» / «Довкілля» / «Природничі науки»

Природнича освіта є фундаментальною складовою нової школи, яка формує цілісну наукову картину світу та життєві цінності особистості. Впровадження міждисциплінарного підходу (STEM/STEAM) дозволяє поєднати теорію з практикою. Це забезпечує ефективне застосування математичних, технічних та інженерних інструментів у повсякденному житті та майбутній кар'єрі.

Інтегрований курс «Пізнаємо природу»/«Довкілля»/«Природничі науки» для 5-6 класів є продовженням курсу «Я досліджую світ» початкової школи й водночас є пропедевтичною основою вивчення природничих наук у циклі базового предметного навчання (7-9 класи).

Реалізація природничої освітньої галузі у 2026/2027 навчальному році в 5-6 класах закладів загальної середньої освіти забезпечується через інтегровані курси «Пізнаємо природу» або «Довкілля» або «Природничі науки».

У відповідності до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235, в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 17.08.2026 №1430, освітній процес у 5-6-х класах із природничої освітньої галузі організовується за одним із запропонованих варіантів:

- 1) інтегрований курс «Пізнаємо природу» і предмет «Географія»;
- 2) інтегрований курс «Довкілля» і предмет «Географія»;
- 3) інтегрований курс «Природничі науки» (окремий предмет «Географія» не вивчається).

Викладання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі в 5–9-х класах у 2026/2027 навчальному році здійснюватиметься за модельними навчальними програмами, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» [покликання](#).

Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)

- Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Коршевніук Т. В.).
- Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Біда Д.Д., Гільберг Т. Г., Колісник Я. І.).
- Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Шаламов Р. В., Каліберда М. С., Григорович О. В., Фіцайло С. С.), оновлена й затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 28.08.2025 №1192.

- Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бобкова О. С.).

Довкілля. 5-6 класи (інтегрований курс)

- Модельна навчальна програма «Довкілля. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О.В.).

Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс)

- Модельна навчальна програма «Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Білик Ж. І., Засекіна Т. М., Лашевська Г. А., Яценко В. С.).

Природничі науки. 7-9 класи (інтегрований курс)

- Модельна навчальна програма «Природничі науки. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Мандренко Ю.І., Довгань Г.Д., Сардига М.В., Омелянчук Ю.О., Боднар О.В., Ментух С.І.).

Навчальні предмети «Біологія», «Географія», «Фізика», «Хімія» (у циклі базового предметного навчання, 7-9 класи) може бути доповнений інтегрованим курсом «Природничі науки. 7-9 класи».

Модельна програма використовується вчителями під час створення власної навчальної програми, яка затверджується педагогічною радою школи. Розробляючи навчальну програму, педагоги можуть вносити зміни у запропонований модельною навчальною програмою зміст інтегрованого курсу, загальний обсяг таких змін може досягати 20%. Також учитель може змінювати послідовність вивчення тем, не порушуючи логічної послідовності досягнення результатів навчання.

Вимоги щодо створення навчальної програми викладено у додатку 7 до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН від 17.08.2026 №1430 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»).

Акцентуємо вашу увагу на тому, що не доцільно змінювати вибір варіанту модельної навчальної програми при переході від 5-го до 6-го класу, оскільки кожна з них має особливості щодо реалізації завдань природничої освітньої галузі адаптаційного циклу (5-6 класи).

Електронні варіанти підручників розміщені на сайті Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» на сторінці електронної бібліотеки:

- для 5 класу: [покликання](#);
- для 6 класу: [покликання](#).

Модельна навчальна програма	Підручник для 5 класу	Підручник для 6 класу
Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Коршевнік Т. В.)	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Коршевнік Т. В., Ярошенко Г. О.)	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Коршевнік Т. В., Ярошенко О. Г.)
	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт.: Янкавець О.О., Дубчак О.Д., Ільченко Г.В.)	
Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Біда Д. Д., Гільберг Т. Г., Колісник Я. І.)	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Біда Д. Д., Гільберг Т. Г., Колісник Я. І.)	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Біда Д. Д.)
	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Л. Я. Мідак, Н. В. Фоменко, В. Я. Гайда, С. М. Подолук, В. І. Кравець, І. В. Кравець, І. В. Олійник, В. П. Стахурська, З. М. Пушкар, С. В. Банах Л. П.	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Мідак Л. Я., Кокар Н. В., Кравець В. І., Фоменко Н. В., Кравець І. В., Жирська Г. Я.)
		«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гільберг Т. Г., Балан П. Г., Крячко І. П., Стократний С. А.)
Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Шаламов Р. В., Каліберда М. С., Григорович О. В., Фіцайло С. С.).	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Шаламов Р. В., Ягенська Г. В.)	-
	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Кравченко М. О., Шабанов Д.А.)	
Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бобкова О. С.).	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Джон Ендрю Біос)	«Пізнаємо природу» підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Джон Ендрю Біос).

Модельна навчальна програма	Підручник для 5 класу	Підручник для 6 класу
Модельна навчальна програма «Довкілля. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О.В.)	«Довкілля» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О. В., Болотіна Ю. В., Романов М. В.)	«Довкілля» підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Григорович О. В., Болотіна Ю. В., Романов М. В.)
Модельна навчальна програма «Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Білик Ж. І., Засекіна Т. М., Лашевська Г. А., Яценко В. С.)	«Природничі науки» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Засекіна Т. М., Білик Ж. І., Лашевська Г. А.) «Природничі науки. 5 клас» (авт.: Рудич М.В., Щербина В.М., Ненашев І.Ю., Ворона З.М.)	«Природничі науки» підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Засекіна Т. М., Білик Ж. І., Грома В. Д., Лашевська Г. А.)

Оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів здійснюється відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів» від 04.05.2026 № 722 (із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 29 червня 2026 року №1001), відповідно до якого педагогічний працівник має право на академічну свободу в плануванні оцінювання, самостійного вибору методів та інструментів оцінювання з урахуванням специфіки навчального предмета / інтегрованого курсу та особливостей учнів задля отримання інформації про навчальний поступ кожного учня.

Оцінювання результатів навчання учнів 5–6 класів здійснюється з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти та спрямоване на визначення рівня досягнення учнями результатів навчання, відстеження їхнього навчального поступу й надання зворотного зв'язку. Під час планування й проведення певного виду оцінювання вчитель самостійно обирає спосіб фіксування результатів.

Особливості організації оцінювання результатів навчання учнів 5–6 класів визначаються наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» від 14.08.2026 № 1427.

Оцінювання за групами результатів та їх унесення до класного журналу не є обов'язковими. Водночас рекомендовано використовувати компетентнісно орієнтовані завдання та інші інструменти оцінювання, що дають змогу визначити

рівень досягнення результатів навчання, передбачених Державним стандартом базової середньої освіти та відповідною модельною навчальною програмою інтегрованого курсу.

Нагадуємо, що семестрові оцінки підлягають коригуванню. Річна оцінка виставляється на основі семестрових.

Для якісного впровадження інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» / «Довкілля» / «Природничі науки» рекомендуємо скористатися додатковими джерелами інформації:

- Навчально-методична скарбниця НУШ. 5-6 класи: [покликання](#).
- Нова українська школа: путівник для вчителя 5-6 класів: [покликання](#).
- Як оцінювати в Новій українській школі: [покликання](#)
- Вправи НУШ за предметами: [покликання](#).
- Презентації модельних навчальних програм для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти: [покликання](#).

Сучасна освітня система України функціонує в умовах надзвичайних викликів. Унаслідок пандемії COVID-19 та повномасштабної війни з боку РФ вітчизняні здобувачі освіти стикнулися з істотними освітніми втратами. Тож зараз гостро стоїть питання їх надолуження. За ініціативи Міністерства освіти і науки України було створено «[Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат](#)».

З метою діагностування та надолуження освітніх втрат рекомендуємо використовувати завдання первинного та вторинного діагностування, розміщених на платформі [Всеукраїнська школа онлайн](#).

Також рекомендуємо вчителям природничої освітньої галузі використовувати платформу «[Освіта для життя](#)», де презентовано якісні практичні матеріали, робочі аркуші, конспекти уроків та інноваційні вправи, розроблені провідними експертами природничої освітньої галузі.

Чинними залишаються інструктивно-методичні листи Міністерства освіти і науки України, методичні рекомендації Полтавської академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського щодо викладання інтегрованих курсів природничої освітньої галузі за попередні роки [покликання](#).

Віктор БУР'ЯН, методист відділу розвитку природничих та математичних дисциплін Полтавської академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського